

Sosiaali- ja terveysvaliokunta
valiokuntaneuvos Eila Mäkipää
StV@eduskunta.fi

Lausuntopyyntönnö 23.11.2018

Lausunto hallituksen esityksestä kuntien ja kuntayhtymien eräiden oikeustoimien väliaikaisesta rajoittamisesta sosiaali- ja terveydenhuollossa annetun lain muuttamisesta ja eräiden kunta- ja palvelurakennemuutostuksesta annetussa laissa säädettyjen velvoitteiden soveltamisesta annetun lain muuttamisesta (HE 246/2018 vp)

Lausunto

Yleistä

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi kuntien ja kuntayhtymien eräiden oikeustoimien väliaikaisesta rajoittamisesta annettua lakia ja kunta- ja palvelurakennemuutostuksesta annetun lain eräiden velvoitteiden soveltamisesta annettua lakia. Molempien lakien voimassa oloa ehdotetaan jatkettavaksi, koska sosiaali- ja terveydenhuollon uudistuksen ja maakuntauudistuksen on tarkoitus tulla voimaan vuonna 2021 eli vuotta myöhemmin kuin muutettavaksi ehdotettavia lakeja säädettäessä oli ollut tarkoitus.

Paras-laki

Kunta- ja palvelurakennemuutostuksesta annettu niin sanottu Paras-lakiin pohjautuvaa kuntien velvoitetta järjestää sosiaali- ja terveyspalvelut riittävällä väestöpohjalla, on jatkettu lailla eräiden kunta- ja palvelurakennemuutostuksesta annetussa laissa säädettyjen velvoitteiden soveltamisesta (490/2014, jäljempänä *paras-lain velvoitteiden jatko*).

Paras-lain velvoitteiden jatkolaille kunnat on velvoitettu jatkamaan Paras-lain perusteella muodostettuja yhteistoiminta-alueita. Lain tarkoituksena on estää olemassa olevien kuntayhtymien ja vastuukuntamalilla toteutettujen yhteistoiminta-alueiden purkaminen ennen maakunta- ja sote-uudistuksen toteutumista. Lain voimassaoloa on jatkettu kaksi kertaa ja se on voimassa vuoden 2019 loppuun saakka.

Koska maakunta- ja sote-uudistukseen perustuva sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämistä vastuun siirtyminen kunnilta ja kuntayhtymiltä maakunnille toteutuu aiemmasta aikataulusta poiketen 1.1.2021, lakia on ehdotettu jatkettavaksi vuoden 2020 loppuun saakka. Olemassa olevien toimivien organisaatioiden purkaminen ei ole tarkoituksenmukaista vuoden ajaksi ennen laajemman uudistuksen toteutumista.

Kuntaliitto pitää perusteltuna edellä mainituista syistä kunta- ja palvelurakennemuutostuksesta annetun lain eräiden velvoitteiden soveltamista annetun lain jatkamista siten, että se olisi voimassa vuoden 2020 loppuun saakka.

Rajoituslaki

Niin sanotulla rajoituslailla on rajoitettu kuntien ja kuntayhtymien kustannuksiltaan suurten sosiaali- ja terveydenhuollon investointien toteutuminen ennen sote-uudistuksen ja maakuntauudistuksen toteutumista. Lisäksi lain perusteella sosiaali- ja terveydenhuollon kunnallisten palveluiden ulkoistusta koskeviin sopimuksiin on laissa tarkemmin mainituin edellytyksin otettava ehto, jonka perusteella sosiaali- ja terveydenhuollon lakisääteisessä järjestämisvastuussa oleva (maakunta) voi irtisanoa sopimuksen.

Kuntien ja kuntayhtymien eräiden oikeustoimien väliaikaisesta rajoittamisesta annetun lain mukaisia ehtoja sosiaali- ja terveyspalvelujen tuottamista koskeville ulkoistussopimuksille ja merkittävälle rakennusinvestoinneille ei ehdoteta sisällöllisiä muutoksia luun ottamatta niitä muutoksia, jotka ovat välttämätöntä tehdä lain voimassaolon pidentämiseen liittyen.

Lain 3 §:ää ehdotetaan muutettavaksi siten, että sitä sovellettaisiin sopimuksiin, jotka on tehty lain voimaantulon jälkeen ja jotka ovat voimassa vuoden 2020 jälkeen. Kyseisen säännöksen mukaan sosiaali- ja terveydenhuollon lakisääteisessä järjestämisvastuussa olevalla (maakunnalla) olisi ehdotuksen mukaan oikeus irtisanoa sopimus vuoden 2021 tai 2022 aikana. Jos maakunta ei irtisanoisi sopimusta laissa todettuna määräaikana, se olisi voimassa sopimuskauden loppuun.

Kuntaliitto pitää ehdotettuja muutoksia sote-uudistuksen tavoitteiden kannalta perusteltuina. On johdonmukaista, että säätelyn voimassaoloa jatketaan sosiaali- ja terveydenhuollon uudistuksen ja maakuntauudistuksen siirtymistä vastaavalla tavalla.

Kuntaliitto esittää harkittavaksi, olisiko sosiaali- ja terveydenhuollon lakisääteisessä järjestämisvastuussa olevalle (maakunnalle) annettava pitempi aika kuin kaksi vuotta (2021 tai 2022) harkita 3 §:ssä tarkoitetun sopimuksen mahdollista irtisanomista.

Kuntaliiton käsityksen mukaan mahdollisen harkinta-ajan pidentäminen olisi tulevien maakuntien etu eikä sillä olisi myöskään haitallisia vaikutuksia 3 §:n tarkoittamille muille sopimussuhteen osapuolille. Harkinta-aikaa pidentämällä voitaisiin pyrkiä varmistamaan se, että maakunnalla on riittävästi aikaa selvittää sopimuksen tarkoituksenmukaisuus ja taloudellinen edullisuus maakunnan toiminnan kannalta ja ettei maakunta kiireeseen vedoten irtisanoa sellaisia sopimuksia, joiden jatkaminen olisi ollut maakunnan etujen mukaista. Tällä perustella olisi mahdollista jatkaa harkinta-aikaa vaikkapa neljään vuoteen, jolloin sopimuksen irtisanominen tulisi tehdä viimeistään vuoden 2024 aikana.

SUOMEN KUNTALIITTO

Pirkka-Petri Lebedeff
johtava lakimies